

НАШ ЈЕЗИК

Књига XLIII

Св. 3–4 (2012)

САДРЖАЈ

Јубилеј

Часопис <i>Наш језик</i> и српски стандардни (књижевни) језик (СРЕТО ТАНАСИЋ)	3
Развој концепције и структуре часописа <i>Наш језик</i> за 80 година излагања (МАРИНА СПАСОЈЕВИЋ).....	11

Чланци

Лингвистички аспекти назива <i>јавно</i> односно <i>народно здравље</i> (СТАНА РИСТИЋ, ИВАНА ЛАЗИЋ-КОЊИК)	21
<i>Музички</i> глаголи или просвирај да би се усвирао (СОФИЈА МИЛОРАДОВИЋ)	27
Дискурс описа са функцијом дефиниције (СЛАВКО СТАНОЈЧИЋ).....	35
Нове речи са суфиксом <i>-ина</i> и његовим варијантама у српском језику (СЛОБОДАН НОВОКМЕТ)	55
Фигуративне семантичке реализације лексема које означавају географске и атмосферске појмове у српском језику (ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋ) ...	69
Метафорична значења зоонима која се односе на људске особине (АНА РАНЂЕЛОВИЋ).....	89

Прилози

Костићеви исписи из Матавуља као допуна Вуковог Рјечника (ВАСА ПАВКОВИЋ)	107
---	-----

Прикази

Зборник радова <i>Лексички слојеви</i> (РАЈНА ДРАГИЋЕВИЋ).....	119
--	-----

Милош Ковачевић, <i>Линџвосџилисџика књижесној џексџа</i> (МАРИНА НИКОЛИЋ)	123
Стана Ристић, <i>О речима у срџском језику (џворбени и лексикоџрафско-лексиколошки асџекџи)</i> (ДАНИЈЕЛА СТАНИЋ)	127
Зборник радова <i>Књижесни (сџандардни) језик и језик књижесносџи</i> (МАРИЈА МИЛОСАВЉЕВИЋ ТОДОРОВИЋ)	131
Зборник радова <i>Савремена џроучавања језика и књижесносџи III/1</i> (АНА РАНЃЕЛОВИЋ).....	135

Библиографија

Наш језик I–XLIII – библиографија са регистрима (1932–2012) (ВЛАДИМИР ЖИВАНОВИЋ, МАРИНА СПАСОЈЕВИЋ, ДРАГАНА ЦВИЈОВИЋ, АНЕТА СПАСОЈЕВИЋ).....	139
--	-----

Марина СПАСОЈЕВИЋ
(Институт за српски језик САНУ, Београд)

РАЗВОЈ КОНЦЕПЦИЈЕ И СТРУКТУРЕ ЧАСОПИСА *НАШ ЈЕЗИК* ЗА 80 ГОДИНА ИЗЛАЖЕЊА*

У раду се, на основу увида у библиографију лингвистичког часописа *Наш језик*, прати развој његове концепције. Такође се указује на разноврсност тема које су нашле место на страницама овог стручног часописа, као и на историјат његових рубрика и промену његове структуре.

Кључне речи: *Наш језик*, историјат часописа, структура часописа, концепција часописа, рубрике.

1. Лингвистичко друштво у Београду 1932. године покренуло је издавање часописа *Наш језик*, на чијем је челу био Александар Белић, а уређивачки одбор чинили ондашњи стручњаци београдског круга.¹ Намена овог часописа била је да се у њему износе и решавају практична питања језичке културе, а циљна група нису били само посленици из ускостручних (лингвистичких) кругова већ и из различитих културних и научних области. Такав један часопис, који је окренут нормирању, био је неопходан у време када се књижевни језик на Вуковој основици даље развијао и надограђивао, дакле, у време када је требало не само стабилизovati граматичку норму већ и успоставити и оформити лексичку норму, усталити терминологије у различитим областима науке и развити функционалностилске потенцијале српског језика.

1.1. Целокупна библиографија *Нашеј језика*, коју доносимо на крају ове књиге,² састоји се од преко 1600 чланака из различитих области науке о срп-

---

* Овај рад је настао у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савремене српској књижевној језика и израда Речника српскохрватској књижевној и народној језика САНУ*, који у целини финансира Министарство за просвету и науку Републике Србије.

¹ Детаљније о историјату и улози овог часописа в. Стевановић 1973–74: 28–31, Поповић 1973–74: 40–41, Пешикан 1983: 3–5, Танасић 2007: 1–4, Танасић 2009: 3–5.

² Библиографија која се овом приликом објављује (в. Живановић и др. 2012) доноси ревидирану библиографију, објављену као ауторски списак у неколико наврата (в. Јованка Миловановић, Попис расправа и чланака објављених у Јужнословенском филологу и Нашем језику, *Наш језик* XX/1–5, Београд, 1973–1974, 45–143; Јованка Миловановић, Попис расправа и чланака – Наш језик XXI–XXV, *Наш језик* XXVI/1, Београд, 1983, 61–69; Мирослав Николић, Садржај часописа чији је издавач (или суиздавач) Институт за српски језик САНУ, *Наш језик* XXX/1–5, Београд, 1995–1996,

ском језику и из језичке културе, али и приказа, хроника, библиографија и научних биографија истакнутих лингвиста. Сагледавањем и анализом библиографије указасетмо на развој и промене концепције и структуре током протеклих осамдесет година. Такође ћемо показати разноврсност тема које су нашле место на страницама овог стручног часописа, историјат његових рубрика, али и одјеке које су написи и студије у њему имали у научним и стручним, али и интелектуалним круговима, и обрнуто – како је овај часопис пратио догађаје који су имали одраза на плану норме, стандардизације и језичке политике.

2. Своју мисију овај часопис вршио је најпре до Другог светског рата, тачније до 1941, до прве свеске VIII годишта. Претходних седам годишта чинило је по десет свезака, које су у почетку излазиле појединачно, а после неке појединачно, а неке као двоброји и троброји. И то је тзв. стара серија *Нашеј језика*, која броји 445 библиографских јединица. Након Другог светског рата, од 1949. године, часопис *Наш језик* наставља своје деловање, али започиње опет од броја I тзв. нову серију. Од тог времена до сада изашле су четрдесет три књиге. До XII годишта књиге су се састојала исто од по десет свезака, од XIII до XXXI од по пет, од XXXII до XXXIV од по четири, које су излазиле у два двоброја, од XXXV до XL излазила је књига једном годишње као четвороброј, а од XLI опет излазе два пута годишње по две свеске у једном броју. Нова серија доноси 1173 библиографске јединице. На страницама овог часописа своје прилоге објавило је око 320 аутора, и то већином лингвиста, али у старој серији и до 80-их година XX века било је и приносника из других струка, који су најчешће давали допринос стручним терминологијама. Исто тако, налазимо и прилоге учитеља и наставника, који су доносили лексику из народних говора, као и наставника и професора српског језика, чији су се прилози тицали наставе језика и књижевности или неких нормативних питања.

2.1. Први уредник овог часописа био је његов покретач Александар Белић, који је уредио предратну серију и нову серију до књиге X/1–2. На месту уредника Белића је наследио Михаило Стевановић од књиге X/3–4 до XXI/1–2. Од књиге XXI/3–4 до књиге XXX часопис је уређивао Митар Пешикан, а од XXXI до XXXVI Мирослав Николић. Уредник од XXXVII књиге је Срето Танасић. Чланови редакције били су у старој серији: Драгутин Костић, Милош Ивковић, Глиша Елезовић, Милош Московљевић, Бранко Милетић, Гојко Ружичић, Данило Вушовић, Радомир Алексић, Петар Ђорђић, Радосав Бошковић, Михаило Стевановић, Јован Вуковић, Миодраг Лалевић, а у новој серији и: Милица (Бабић) Вујанић, Даринка Гортан-Премк, Владо Ђукановић, Бранислав Милановић, Драгана Мршевић-Радовић, Берислав Николић, Мирослав Николић, Асим Пецо, Митар Пешикан, Љубомир Поповић, Милица Радовић-Тешаћ, Стана Ристић, Живојин Станојчић, Игрутин Стевовић, Срето Танасић, Драго Ђупић, Егон Фекете, Олга Цвијић.

3. Дакле, по својој концепцији и опредељењу, часопис *Наш језик* окренут је различитим питањима савременог српског језика и његове норме, питањима и проблемима језичке културе и неговања језика (в. Танасић 2012). О природи, улози, неговању и богаћењу књижевног језика на страницама овог часописа свакако је највише писао Белић, као и о норми и нормирању и те-

148–184; Марина Спасојевић, Драгана Настановић, *Наш језик*: књ. XXXI–XL, *Наш језик* XL/1–4, Београд, 2009, 131–145), као и библиографију прилога из последња три годишта.

оријским питањима језичке културе, док су се остали аутори претежно бавили практичним питањима и језичком праксом. Уистину, таквих је прилога³ највише, и то из свих области граматике: из фонетике (о природи и изговору појединих гласова, о гласовним променама/алтернацијама, о природи слога и његовој граници, али се излажу и резултати примене нових метода у проучавању у оквиру експерименталне фонетике); из акцентологије (о акценатском систему, дистрибуцији акцената, акценатским типовима појединих врста речи и појединих морфолошких категорија, квантитету итд.); из морфологије (о врстама речи и њиховим граматичким категоријама, деклинацији, конјугацији); из творбе речи (о појединим начинима творбе, о појединим суфиксима или префиксима, о творби одређене семантичке класе речи, нпр. о творби *nomina agentis* итд.); из синтаксе (о употреби падежа и појединих предлошко-падежних конструкција, о употреби глаголских облика, о реченичним конституентима, о синтаксичкој субординацији и координацији, о конгруенцији, глаголском виду и глаголском роду, рекцији, распореду енклитика итд.).

3.1. Бројни су радови који су посвећени правописним проблемима и правописној пракси (писање великог слова, спојено и одвојено писање речи, писање гласова, замена јага, транскрипција речи из страних језика, употреба правописних и интерпункцијских знакова). С обзиром на то да је у овом гласилу негован здрав критички и полемички дух, као и уважавање и поштовање на научним основама заснованог става и мишљења,⁴ осим студија и расправа на грађи у циљу решавања правописних недоумица, донете су бројне реакције и расправе у вези са Белићевим правописом, Вуковићевим правописом, Матичиним правописом из 1960, као и из 1993, док су реакције на најновији Матичин правопис из 2010. изостале (уп. 512 реакција на Вуковићева Питања савременог књижевног језика; о Вуковићевом правопису 598; 629, 630; Белић о „новом заједничком“ правопису 720, 722; Стевановић 721, 838; Пешикан 837 итд.).

3.2. Када је посреди представљање и анализа лексике, они се не могу одвојити од семантике, а у неким случајевима и од етимологије, а на страницама овог часописа ишли су у неколико праваца. Прво, овде је доношена лексичка грађа из различитих области материјалне и духовне културе из народних говора, што је представљало вид богађења књижевног језика. То је било нарочито актуелно у старој серији и првим годиштима нове, када је Уредништво дало и упутство за прикупљање и слање лексике (в. VII/2–3 и у н. с. I/7–8: 341–342 (497), I/9–10: 381 (502)). Други вид проучавања лексике представља тумачење значења и употребе појединих лексема из књижевног језика. Нарочита пажња се поклањала страним речима и утицајима страних језика, као и свим видовима адаптације стране лексике. Терминолошка лексика нашла је посебно место на страницама овог часописа. Много се говорило о пореклу термина, односно о (не)оправданости употребе страних термина, као о и начину творбе домаћих термина у појединим стручним терминологијама. Прилоге налазимо за различите научне и стручне области: ботаничка терминологија, географска

³ С обзиром на чињеницу да се уз библиографију доноси предметни регистар, текст нећемо оптерећивати библиографским јединицама, већ ћемо наводити бројеве из библиографије тамо где то доприноси информативности нашег текста.

⁴ Уредништво је било против некорисних полемика и необјективних прозивки и критика (уп. НЈ/1: 1–3 с. с.; и Танасић 2012: 5).

терминологија, геолошка терминологија, медицинска терминологија, за физику, хемију, правна терминологија, али и за друге области друштвеног и привредног живота: воћарска терминологија, пчеларска терминологија, пољопривредна терминологија, поморска терминологија, родбинска терминологија, спортска терминологија, текстилна терминологија, металуршка терминологија, техничка терминологија, школска терминологија, шумарска терминологија. Расправљало се и о употреби појединих лингвистичких термина као што су језик, наречје, дијалекат итд. Тим написима су учињени покушаји стварања и систематизације српске (научне) терминологије.

3.3. Серију радова представљају они који се баве речницима, нарочито Речником САНУ, проистекли, пре свега, из пера Митра Пешикана и Ирене Грицкат, али нису изостали ни прилози о Вуковом Рјечнику, Рјечнику ЈАЗУ, шестотомном Речнику Матице српске итд.

3.4. Такође, у тумачењу речи неопходно је ићи за њиховом прошлoшћу, етимологијом, па на страницама *Нашеј језика* нису ретки ни радови који обрађују етимолошка питања.

3.5. У значајној мери заступљена је и ономастика, од етимологије – постанка појединих онима, као *Зајреб*, *Београд*, и разних личних имена, до питања која се тичу норме књижевног језика, тј. до рода, броја и промене неких топонима, као што је *Беране*, *Рибаре*, затим творбе етника и ктетика итд.

3.6. Осим поменутог, у дијакронију се улазило приликом тумачења речи и израза из старих српских споменика (в. 313, 343, 357, 366, 399, 632, 1492), као и при тумачењу других граматичких појава (рецимо, у Бошковићевим радовима о творби 1063, 920 итд.).

3.7. Ни дијалектологија није изостала. Ту се доносе радови и грађа који се баве дијалектима који чине основицу књижевног језика (965, 970, 825, 993). Управо је овде М. Московљевић дао своје виђење Ивићеве дијалектологије, на шта је уследио одговор аутора (761, 785).

3.8. Посебно се низ радова бави проучавањем језика и стила истакнутих писаца и есејиста, од Вука и Његоша, преко Лазе Лазаревића, Глишића, Ракића, Матавуља, Андрића, Црњанског, Топића, Чолановића, Попе, Д. Ђосића, Д. Ненадића и др. Велики број радова посвећен је тумачењу Његошевих стихова, али и стихова из народних песама. Међутим, оваквој анализи подвргнут је и стил превода Евгенија Оњегоиног и других превода (355, 407, 664, 862), затим, језик на радију, телевизији, у штампи, у позоришту у уџбеницима.

3.9. У овом часопису срећемо радове и из области фразеологије, стилистике. Међутим, и нови правци у лингвистици оставили су свог трага. Рецимо, 80-их година XX века Татјана Батистић пише о теорији говорних чинова, анализи дискурса, социолингвистици. Доносе се прилози из лингвистике текста, а у новијим бројевима и из когнитивне лингвистике.

3.10. Исто тако овај часопис има чланке који се односе на питања наставе српског језика у основним и средњим школама, као и на иностраним факултетима, затим, на питања уџбеника, обраде појединих области граматике, како из перспективе наставника, тако и из перспективе оних који се баве науком (што је некада било издвајано и као посебна рубрика, в. ниже).

3.11. Низ чланака прати настанак и судбину заједничког српскохрватског књижевног језика: од оправданости и нужности језичког заједништва, стварања заједничке терминологије, Новосадског договора, правописа и речника, преко диференцирања, до његовог распада.

4. У старој серији објављени прилози били су мањег обима, док су у новој серији биле заступљеније обимније студије, које су доносиле резултате системских и темељних научних испитивања (уп. Пешикан 1983: 5). Неке од њих биле су објављиване у наставцима, као, рецимо, Белићеве студије о српскохрватској синонимици (487, 500) и из новије акцентуације (528, 562), М. Павловића о придевском суфиксу -аст (582, 590, 599), студије Б. Милановића о принципима творбе у савременом српскохрватском језику (1001, 1008, 1009), Д. Горган-Премк о обради падежних синтагми у средњој школи (969, 981, 998, 1004, 1012, 1049), Љ. Поповића о понављању речи ради стилског појачавања значења (968, 975) итд. У овом часопису у наставку је изашао приређен део текст магистарског рада С. Ристић о морфема -*шељ* у савременом српском језику (1174, 1184), као и текст доктората Б. Милановића о глаголима на -*аићи* (1006, 1032, 1094) и сл.

4.1. Исто тако студије различитих аутора о истом проблему надовезивале су се једна на другу (уп. 210, 211 о значењу речи камен; 495, 506 о речи пестиш; 535, 536 омски или омовски; 563 о глаголу лагати, о везницима да и што 567; о шта и што 304, 924; о слову ј пре Вука 473, 557, 872; 1281, 1295 итд.). Многе студије биле су подстакнуте неком језичком поуком, по речима њихових аутора у уводу (нпр. 660, 914, 1470 итд.), или су настале као одговор на питање (нпр. В. Гудков је поставио Редакцији питање о роду именице *мићо* 1055) или чак као допуна или исправка сопственог става (1000, где Стевановић коригује своје тврђење изнето у *Савременом српском језику II* у вези са распоредом енклитика). Редакција није имала уске и ригидне погледе на језичку норму, већ је објављивала мишљења аутора и са којима се није слагала. Често је Уредништво након чланка аутора износило свој став (уп. 690, 691 о глаголима гребсти, гребати; 324 уз рад о енклитикама; 748, 749, 750 уз рад о једном глаголском дублету – *заценујићи / заценијићи*; 875 уз чланак Милије Станића о акценатском систему итд.) или ограду (нпр. 1105, 1457 итд.). Редакција је примала и објављивала неретко дописе читалаца и развијала дискусију и међу стручњацима (уп., рецимо, 1225–1226, 1227–1228). Такође је била отворена и према студентским семинарским радовима који су доносили нова запажања и грађу (1207, 1208, 1255, 1256, 1293).

4.2. Уредништво је објављивало своје ставове о задацима и намерама које овај часопис има, што је видљиво на почетку прве и друге књиге старе серије, као и прве књиге нове серије (Наша реч), али је такође било отворено и за примедбе (37, 159 итд.), као што је примало похвале (135, 279).

5. На страницама овог часописа обележене су различите годишњице. Рецимо, НЈ н. с. VI/1–2 посвећен је Вуку поводом стопедесетогодишњице рођења или је пак обележена стогодишњица Бечког књижевног договора једним Белићевим чланком (498) и прештампаним Вуковим текстом Књижевног договора и Главних правила за јужно нарјечје (499) у НЈ IX/9–10. Поводом стогодишњице другог издања Вуковог Рјечника огласио се Московљевић (589). Значај рада Друштва за српски језик својим текстом истакао је Белић (627), а Слободан Ж. Марковић писао је односу Друштва и нашег часописа

(1564). Такође је пропраћена и појава нових часописа, као што је *Хрвајски језик* (359). Појава неких књига подстакла је, такође, сараднике *Нашеј језика* да изнесу нека своја запажања на такву тему, као што је учинио Белић у чланку „Говор и језик“ а поводом истоимене студије Исидоре Секулић (699) или Ж. Станојчић у чланку „Речник и језичка култура : Поводом изласка из штампе последње књиге Рјечника ЈАЗУ“ (1079) или „Извори супстанције и структуре српскохрватског књижевног језика“ (1201) поводом изласка *Речника Њеиошева језика*. Књига XX посвећена је историјату овог часописа, али и Институту и другим институтским публикацијама (1019–1027), као и каснији чланци (1118, 1183, 1521).

5.1. Часопис доноси низ прилога којима Уредништво или сарадници обележавају годишњице рођења или смрти људи значајних за изграђивање и неговање српск(охрватск)ог књижевног/стандардног језика (али и за српску писменост уопште, као што је Свети Сава (178)).⁵ У спомен на Ђ. Даничића писано је више пута (195, 1033, 1034, 1296, 1528), о Т. Маретићу налазимо три текста (169, 340, 361), као и два о О. Броку (754, 835), а нису изостала подсећања на личност и дело С. Новаковића и Љ. Стојановића (195). Велики број библиографских јединица исписан је Белићу у част и у циљу познавања и осветљавања његовог научног дела (457, 798, 799, 800, 831, 851, 909, 966, 967, 1045, 1061, 1200, 1214, 1563). Пригодним текстовима обележена је и седамдесетпетогодишњица живота и одлазак у пензију проф. М. Стевановића (1028), али и осамдесетогодишњица живота (1192). Написима у *Нашем језику* обележени су и крај живота и стварања: А. Мусића (374), Д. Вушовића (409), Ј. Радуловића (757), И. Секулић (768), Д. Симоновића (1060), Б. Николића (1078), Р. Бошковића (1194), П. Ђукановића (1364), Н. Родића (1437), Б. Дабића (1502), И. Грицкат (1541), Е. Фекете (1542), Д. Ђупића (1556), М. Ивић (1580), М. Шипке (1590), А. Пеце (1591), Г. Вушовић (1603). Неретко се уз такве прилоге налази и библиографија, као за М. Павловића (1044), М. Пешикана (1310, 1311), Б. Милановића (1343, 1344).

5.2. У овом часопису били су објављени радови за VI међународни конгрес слависта у Прагу 1968. године (944–949), затим попис дисертација из сербокроатистике у иностранству 1077, написи о изучавању српског у свету (834, 654), предавања одржана на Коларцу, радију итд. (458, 722, 1307) и бројни други текстови у којима се налазе корисне информације не само за науку о језику већ и за њену историју.

6. Као што смо навели, прилози су тематски били веома разноврсни, тако да часопис формално није био подељен на рубрике све до XXX књиге. До тада су у неким случајевима сродни прилози повезивани наднасловима: Ситни прилози III /2, III /5, III /7, III /8, IV /2, IV /3, IV /4, V /1, V /7–8, где су се у старој серији објављивали написи углавном из граматике, ређе из лексике и семантике. Ови последњи су обично били у старој серији у оквиру надналова: Из живота речи II/9–10, VI/7–8, VII/8, VII/9–10, као и у новој I/1–2, I/3–4, I/5–6, II/1–2, II/3–4, II/5–6, XXIII/1–2, затим Из историје речи у с. с. III/1, III/4, III/6. У старој серији срећемо још надналове Из синтаксе VII/6 с. с.; Језик у школи III/2, III/3, III/6, III/8, IV/1, IV/4, IV/5, IV/6, IV/7, IV/8, V/1–2, V/3–5, V/5–6, V/7–8, VI/7–10, VII/5–6, VII/7–10, у н. с. XXV/3, Још из школе

⁵ Уредништво се огласило и поводом убиства краља Александра (143).

VII/1, VII/2 с. с.; затим рубрике важне за учвршћивање језичке норме Језички пабирци⁶ в. Регистар, Језичке поуке в. Регистар, Наша пошта (која се у новој серији наставила у виду Питања читалаца/Одговори читалоцима/Одговори Уредништва/Писмо Уредништву) в. Регистар и Спасојевић 2009. Прилози мањег обима у старој серији обједињавани су и насловима Из историје нашег књижевног језика IV/4, IV/6 с. с., Неколике напомене III/4 с. с., Неколико прилога III/7 с. с. У новој серији студије су груписане тако што су прво долазили радови који се баве граматичким и нормативистичким питањима: Граматика XXXII/1–2, XXXIV/1–2; Граматика и нормативистика XXXIII/1–2, XXXIII/3–4, Граматика и правопис XXXI/1–5, Прилози граматици и нормативној обради српског језика XXX/1–5, Чланци XXXV/1–4, XXXVI/1–4, XXXVII/1–4, XXXVIII/1–4, XXXIX/1–4, XL/1–4, XLI/1–2, XLII/3–4, XLIII/1–2, Расправе и чланци XLI/3–4, XLII/1–2, Књижевни језик – чланци XXXV/1–4, Историја књижевног језика – чланци XXXV/1–4; Општа питања књижевног језика XXX/1–5; Правопис XXXII/1–2. Потом су следиле студије посвећене лексички и семантици: Из лексикологије XI/3–4, XI/7–10, Лексикологија и лексика XXX/1–5, XXXI/1–5, XXXII/1–2, Лексикологија и лексикографија XLIII/1–2; Лексикологија и семантика XXXIII/1–2, XXXIII/3–4, Из терминологије и лексике XXVI/4–5, XXVII/1–2, Терминологије и термилошка питања II/2–3, Питања стручне терминологије XXIII/3–4, Из терминологије народних радности XXIV/1–2, Етимологија и ономастика XXXIII/1–2, XXXIV/1–2. Груписани су чланци чија је тематика језичка култура: Језичка култура XXIII/1–2, XXIII/3–4, XXIV/1–2, XXIV/3, XXIV/4–5, XXV/3, XXV/4–5, XXVIII/1–2, Језичка култура и нормативистика XXXIV/1–2, Текућа питања језичке културе XXI/4–5. Такође се обједињавају чланци који се баве стилском употребом језика: Језик (савремених) писаца VI/5–6, VIII/1–2 н. с., Језик на филму VI/1–2 н. с., Језик и стил XXXII/1–2, Лингвостилистика XXXIII/1–2, О језику уџбеника XXIII/5, стилистика XXXI/1–5, XXXV/1–4, а издваја се и рубрика Наш језик у страним факултетским програмима XXIV/1–2. Грађа се неретко објављивала у рубрикама Прилози XXXIII/1–2, XXXIII/3–4, XXXIV/1–2, XXXIV/3–4, XXXV/1–4, XXXVIII/1–4, XL/1–4, XLI/1–2, XLII/3–4, Прилози читалаца I/5–6, а размишљања о језичким проблемима су се износила и у оквиру рубрике Дискусија и дописи XXVII/1–2. На странама овог часописа од XXXIII књиге усталили су се Прикази (и критике) XXXII/3–4⁷– XLIII/3–4, а срећемо још и рубрике Хроника XXVI/4–5, XXXII/3–4,⁸ Јубилеј(и) XXVI/1, XLIII/3–4,

⁶ Овде се доносе напомене Љ. Стојановића уз Маретићев *Језички савјешник*, објављене у *Наставном вјеснику*.

⁷ Међутим, остали текстови се не рубрицирају у овој књизи. Иначе, прикази се јављају од почетка старе серије, али не у виду рубрике в. Московљевићев приказ уџбеника српског језика за странце на немачком Јована Богичевића (287), Вујаклијиног речника (326) и друге (360, 709, 743, 858, 1092, 1093), једино се приказ Богичевићеве граматике насловљава са Оцене. Такође, било је покушаја да се даје преглед садржаја славистичких часописа (379).

⁸ Под Хроником (штампан је приказ Зборника Матице српске за филологију и лингвистику у част тридесет пет година рада М. и П. Ивића, а у другом случају документи Одбора за стандардизацију (1363) и сл. Међутим, хронике са скупова можемо наћи још у старој серији – III међународни лингвистички конгрес у Риму (89), а у новој са Међународног научног састанка слависта у Вукове дане (692, 1041, 1058, 1091), саветовања у Сарајеву (1057, 1108), Прве југословенске ономастичке конференције (1059) итд.

Библиографија⁹ XXVI/1, XXX/1–5, XXXIII/3–4, XL/3–4, XLIII/3–4, Додатак XXXV/1–4, које нам доносе корисне информације о текућој продукцији и дешавањима у србистици и славистици. У оквиру рубрике Спомени XXX/1–5 и In memoriam XXXI/1–5, XXXII/1–2, XXXII/3–4, XXXIV/3–4, XXXVIII/1–4, XL/1–4, XLI/1–2, XLII/1–2, XLII/3–4, XLIII/1–2 Редакција се опрашта од истакнутих србиста и слависта.

6.1. Од старе серије до XXVIII књиге нове на крају сваког годишта излазио је предметни регистар. Подаци у тим регистрима су врло драгоцени, јер би, спојени, омогућили да се прати проучавање неке језичке појаве, облика, етимологије или значења неке речи и сл.¹⁰ Такође, од XXVIII књиге спорадично, а од XXIX сви радови имају апстракт и резиме на једном од светских језика, док су од XXXIV књиге сви радови снабдевени и кључним речима.

7. За све време свога постојања часопис *Наш језик* бавио се проблемима савременог стандардног језика и његове норме, а из ових оквира излазило се у оним случајевима када нека, рецимо, дијахрона или дијалекатска питања доприносе осветљавању и познавању стандардног језика. Од гласила, које је било попут језичког саветника, са развијеном интеракцијом са читаоцима (кроз рубрике Наша пошта, Дискусије и дописи и сл.), он је данас часопис који доноси обимније, неретко и теоријске студије о српском језику и прати развој модерне лингвистичке теорије и методологије. Ово је подигло његову вредност као научног гласила, али га је истовремено окренуло само ка читаоцима који се баве науком о српском језику. Временом његова структура се и формално учврстила у виду рубрика.

7.1. Сам часопис *Наш језик* може бити добар извор за најразличитија проучавања конкретних граматичких проблема, али и историје србистике, затим историје и развоја граматичке терминологије (рецимо, како се смењују термини грађење / творба речи, наставак / суфикс, како улазе термини нових теоријско-методолошких приступа) итд.

7.2. Отвореност, с једне стране, и, с друге, критичност (која се огледала кроз глас Редакције) коју је овај часопис имао према својим приносицима свакако су допринели његовом трајању и квалитету. Надамо се да ће изнети историјат и преглед часописа подстаћи сараднике Института и колеге са катедара на којима се изучава српски језик, а уз помоћ искусних чланова Редакције, да одрже Белићеву замисао. Свакако, детаљно испитивање развоја, структуре и улоге захтева много више простора. Овим смо желели скренути пажњу на континуитет који је овај часопис имао у неговању, нормирању и проучавању српског књижевног језика и на његов изузетан допринос науци о српском језику.

⁹ Осим спискова радова објављених у овом часопису и другим институтским публикацијама, у *Нашем језику* објављена је и Библиографија радова из морфологије и творбе речи до 2000 (1405).

¹⁰ Веома би драгоцено било када би се некадано урадио регистар осталих годишта. Регистар који доносимо на крају има за циљ да олакша претраживање библиографије, а нажалост за поменуту врсту исцрпности нисмо имали простора.

ЛИТЕРАТУРА

- Живановић и др. 2012: Владимир Живановић, Марина Спасојевић, Драгана Цвијовић, Анета Спасојевић, *Наш језик* I–XLIII – библиографија са регистрима (1932–2012), *Наш језик* XLIII/3–4, Београд, 139–209.
- Игњатовић 1973–74: Душанка Игњатовић, О сталној рубрици „Језичке поуке“ у нашем језику, *Наш језик* XX/1–5, Београд, 41–44.
- Пешикан 1983: Митар Пешикан, Пола века од покретања „Нашег језика“, *Наш језик* XXVI/1, Београд, 3–5.
- Поповић 1973–74: Љубомир Поповић, Наш језик, *Наш језик* XX/1–5, Београд, 40–41.
- Спасојевић 2009: Марина Спасојевић, О „Нашој пошти“ у нашем језику, *Наш језик* XL/1–4, Београд, 61–76.
- Стевановић 1973–1974: Михаило Стевановић, Оснивање часописа и њихов карактер – пре II светског рата и за 10 послератних година, *Наш језик* XX/1–5, Београд, 23–31.
- Танасић 2007: Срето Танасић, Два наша јубилеја, *Наш језик* XXXVIII/1–4, Београд, 2007, 1–4.
- Танасић 2009: Срето Танасић, Мјесто *Нашеј језика* у изучавању српског стандардног језика, *Наш језик* XL/1–4, Београд, 3–5.
- Танасић 2012: Срето Танасић, Часопис *Наш језик* и српски стандардни (књижевни) језик, *Наш језик* XLIII/3–4, Београд, 3–10.

Резюме

Марина Спасоевич

РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ И СТРУКТУРЫ ЖУРНАЛА *НАШ ЈЕЗИК*
В ТЕЧЕНИЕ 80-И ЛЕТ СО ДНЯ ОСНОВАНИЯ

В предлагаемой работе, на основании анализа библиографии лингвистического журнала *Наш језик*, автор следит за развитием его концепции и структуры, и при этом приходит к выводу, что его роль была биполярной: в начале это был журнал, занимающийся вопросами языковой культуры, культуры речи, и укреплением норм литературного языка, а потом постепенно превращался в научный журнал, публикующий исследования, базирующиеся на результатах актуальных теоретико-методологических подходов. Автор дальше указывает на разнообразие тематики, представленной на страницах этого специализированного лингвистического журнала, на историю его разделов (рубрик), а также на отзывы о статьях и исследованиях, опубликованных в нем; авторами отзывов были выдающиеся представители науки и сербской интеллигенции.